

mel i sucre

A AQUEST NUMERO HI TROBAREU

- Notícies locals, del que succeeix al poble, fins a l'hora de tancar número, per l'O.C.B.

- Ajuntament, resum del ple ordinari celebrat dissabte dia 4-10-85, per Joan Sastre Joan

- Curs teòric: Sexe, drogues i rock roll, pel col·lectiu "Mandràgora", Amador Bauzà Mates, Biel Company Mates i Josep Rotger Florit.

- Joc, negres juguen i perden, pel mateix col·lectiu anterior.

- Octubre, estudi sobre aquest mes amb dades de la pluviositat durant el present segle, per Miquel Company Florit.

- Entrevista a Gabriel Florit Niell, de la IX setmana de renovació educativa celebrada a Pina el passat estiu

- Bestiari, el lloro, estudi d'aquesta au tropical, per Cosme Nigorra, Joan Morey i altres.

- Per si encara no t'ha vingut la febre, poema de M. Teresa Munar on exposa perspectives de futur.

- Un altre cas. Se refereix a un cas de bruixeria produït a la vila fa temps. Del dossier de la IX Setmana de renovació educativa- Pina 1.985

- Respostes al qüestionari de Cultura Generals, relació d'alumnes presentats nota obtinguda i breu comentari d'ella pel col·lectiu format per A. Bauzà Mates, Biel Company Mates i Josep Rotger Florit.

- Passatemps, per Joan Sastre Joan.

MEL I SUCRE num 64 Octubre de 1.985. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan:

PORTADA I CONTRAPORTADA .-

Símbols emprats a certes pràctiques de bruixeria a Anglaterra.

Local social.- No n'hi ha

Tothom que vulgui col·laborar que faci de veure algú de l'equip de treball.

Tirada actual.- 125 exemplars

Depòsit legal- 49- 1.983

Imprimeix- Fot- Bohigas

Preu de venda 100 pts.

NOTICIES LOCALS

--- A la carretera que va de Sant Joan a Montuïri, sembla que hi vulguin posar una retxa enmig. Així estarà millor senyalitzada i afavorirà la circulació.

--- Sant Joan deixa de ser un poble tranquil, la violència fa acte de presència. A la casa d'una dona que vivia tota sola es va efectuar un robatori en ple dia, emplearen un aerosol per deixar-la mig inconscient i llavors robar-li unes 25.000 pts. Un altre dia enmig de la plaça Nova hi va haver tocs, n'Urtain va rodolar per en terra un parell de vegades.

--- El poble nostre se telefonitza, se diu que amb la darrera ampliació de la xerxa posaran més de 300 telèfons nous. Però a l'escola no serà aquesta vegada encara, i això que ho tenen promès de fa temps.

Entre les obres que l'Ajuntament té previst que se duguin a terme en breu plaç hi figura el centre Sanitari. S'altre dia una pala va començar a fer-hi feina.

--- El darrer diumenge de Setembre tingué lloc un dinar on hi assistí la gent que va organitzà les carreres de cavalls a les passades festes patronals.

--- Sant Joan se convertirà en un poble motoritzat fins al darrer reducte. Com que no bastàs el circuit de moto-cross del Revellar, se inaugurarà un altre circuit a Hortella i llavors un altre a Binifarda. Llàstima que la pluja no ho deixàs fer així com pertocava: altes personalitats hi estaven convidades a la inauguració (al de Binifarda)

--- Hi ha com una passa de casaments, meam si el poble a la fi tendrà una mica de revifalla.

--- Les garroves anaren un parell de dies a 75 pts/ Kgr, ara es paguen a 55. Per l'ametlla daven a 350 la prova.

--- A les passades festes del butifarró va esser gros, la TV de Balears filmà un poc de la típica festa i llavors ho mostrarà als televidents, dies posteriors.

--- Dia 21 totes les ve^rges feien festa. Sembla que s'ha perdut un poc aquest any, ja que no sentiren les típiques senerates. Si bé , a una portassa se venien bunyols.

--- El diari " El Día " de 27- 10- 85 a la secció " Todos los alcaldes de Mallorca " publicà una entrevista al batle de Sant Joan, JOan Barceló Mates, que entre altres coses va dir: " Soy ecologista y poeta,

por eso me gusta la caza y estoy en este sillón ... y no es broma "... (Es que el del Día tenen cada cosa)

--- Durant el mes d'octubre hi ha hagut una excursió de santjoaners a Fàtima. Tots tornaren sans i bons.

--- A la fi a tornat ploure. (Ja és com una obsesió). Un dia després de trompes d'aigua per la part del llevant mallorquí (a Sant Llorenç caigueren més de 150mm d'una vegada) a la nit del 26-27 d'aquest mes, devers les cinc del matí un tronarro despestà a tot el poble, posant-se a ploure fort. Aquest dia es contabilitzaren uns 35 mm i pocs dies després, el 29 matí una trentena.

--- La nit del 28 al 29 hi havia eclipse total de lluna (era el pleniluni com tots els eclipses de lluna) però no es va poder observar degut als niguls.

--- Segons pareix l'escola de Sant Joan tindrà canvi de director durant el present curs 85/ 86. L'actual, degut a que ha de fer un curset d'especialització en llengües estrangeres, es veurà obligat a dimitir, i fins que se tornin fer eleccions el càrrec l'ocuparà el professor de més antiguitat al centre: Catalina Barceló.

--- Del desmentelament del local de l'O.C.B. va quedar una camiseteta d'aquelles, per si qualcú la vol adquirir que faci de veure el tresorer i donant-li cents duros, la se farà seva.

--- A pesar de que hagi plogut encara fa qualque dia de sol, d'aquest que pica.

--- Ha vingut un metge jove de Petra a substituir al metge Mena que està de vacances. Se diu que cada dia acaba el talonari de receptes .

--- La corresponsalia del diari Mallorca va aquests dies un article informatiu sobre l'Ajuntament de Sant Joan. Entre altres coses parlava de la diferència de jornals entre els distint membres de la corporació, i de la marginació d'alguns d'aquests membres.

--- El diari " El Día " torna parlar del nostre batle. De la pàgina de català que fa a la revista " A tota plana " de Manacor. Per lo vist el Consell subvenciona a aquesta revista, mentres que a les altres no.

--- El al.lots de segona etapa d'E.G.B. a la seva sortida setmanal visitaren la cooperativa agrícola de Sant Joan. Demanant coses generals sobre el seu funcionament.

--- En vistes al proper 28-12-85, l'equip de redacció del Mel i Sucre ja té preparat l'elixir dels desbarats i del futur incert.

A J U N T A M E N T .-

Resum del ple ordinari de dissabte dia 4 d'Octubre de 1.985

Convocat per le dotze del migdia, va començar amb 45 minuts de retràs. No va fer acte de presència el regidor JOan Mates Mates.

1.- Lectura i aprovació de l'esborrall de l'acta del ple anterior .-

Fou llegit i aprovat per unanimitat

2.- Servei d'orientació educativa .-

Aquest punt fou presentat a ple pel senyor batle a instàncies d'una petició del professorat de l'escola i de l'APA de la vila. Aquest servei engloba una sèrie de punts, com poren esser: orientació als alumnes i al pares, ajuda a unins amb dificultats per seguir el ritme normal d'ensenyança, assessorament, i altres. El servei serà compartit per les escoles de Sant Joan i de Villafranca, i el contracte serà en principi per un any; l'encarregada de cobrir la plaça serà la manacorera Mª Lluïsa Fuster i cobrarà 50.000 (25.000 de Villafranca i 25.000 de Sant Joan).

El contracte es farà a través de l'APA per evitar problemes jurídics, i les 25.000 pts seran passades a aquesta entitat en concepte de subvenció.

Gabriel Company posà de manifest la necessitat que ja que es creava la plaça, fos coberta per un bon professional.

L'assessor jurídic va comunicar que l'Ajuntament s'ha de comprometre a dotar el pressupost amb la quantitat necessària per poder pagar el servei.

3.- Adjudicació obres Centre Sanitària Local i compromisos municipals.

Se destaparen els sobres de les ofertes dels distint mestres d'obres locals, i foren les següents:

M.Sastre Bauzà 7.777.314 pts

G. Bauzà Barceló 7.777.000 pts

Llorens Mas 7.240.176 .-

Aquest darrer oferia a més una millora d'ajardinament, una portassa d'uns 15 m² i uns bancs per seure- hi.

S'acordà per unanimitat el concedir l'obra a Llorens Mas.

Així el pressupost total de l'obra serà de 7.240.176 pts de les que 6.240.176 seran subvencionades per la comunitat autònoma (més 500.000 pts de la redacció del projecte), i a l'Ajuntament li tocarà pagar 1.000.000 pts, que s'haurà de col·locar dins el pròxim pressupost..

G. Company va mencionar que s'hauria d'estudiar la ubicació de la portassa, per evitar problemes de nivell.

4.- Aprovació projecte Casa de Cultura i petició de subvenció

Es tractava només d'aprovar un projecte que va encarregar el grup majoritari, i llavors, si un dia arriba a haver-hi doblers suficients a les arques de l'ajuntament, o s'aconsegueix una subvenció, dur-lo a terme.

Segons exposà Carles Costa, el projecte es basa en l'edificació de les escoles velles situades a C/ José Antonio, i contempla moltes millores: neteja de façana, remodelació interior, construcció de vuit sales al pis, posar vidrieres a les arcades, fer una gran sala polivalent als baixos,... Una reforma general conservant l'estil i l'estructura de l'edifici.

L'únic problema que hi ha per invertir aquest ambiciós projecte són els doblers: el pressupost s'acosta als 18.000.000 pts que per un ajuntament com el del nostre poble són molts de milions.

El sr batle va intervenir per dir que s'havia de mirar si era possible obtenir una subvenció per a aquesta Casa de Cultura, i que si es feia una feina en equip la cosa poria esdevenir no tan impossible com pareix actualment.

5.- Modificació assignacions als membres de la corporació

El delegat de la comissió d'hisenda va comunicar que havien canviat aquestes assignacions de la següent manera:

- El sr batle (" o es qui sigui " va afegir el delegat d'hisenda sr Mesquida) cobrarà 20.000 pts/ mes (240.000 a l'any)
- Cada regidor amb delegació cobrarà 4.000 pts/ mes (48.000 a l'any) . Hi ha 7 regidors que ostenten una delegació.
- Els regidors " rasos " cobraran 1.000 pts / mes (12.000 a l'any). Com és de suposar els tres regidors de les mil pts són de l'oposició.

6.- Subvenció per serveis de Guarderia Rural

Davant la proliferació de petits robatoris dins el terme de

la vila, i de la provada ineficàcia de la guardia civil per aquestes coses, els responsables del consistori han cercat una persona per posar-hi un poc de retgit.

Serà una espècie de guarda rural que se cuidarà de vigilar possibles robatoris, llaurades clandestines de camins, denunciar a l'ajuntament construccions rurals il·legals,...

Aquest servei ha estat contractat provisionalment fins a Nadal i costarà entre 15.000 i 20.000 pts mensuals.

Igualment que amb el punt 2 i per evitar problemes legals amb Magistradura de Treball, aquesta paga arribarà a mans de l'encarregat d'efectuar la feina a través de la societat de caçadors, que la rebrà de l'ajuntament en concepte de subvenció.

G. Mora va opinar que hi havia perill que llavors el personatge en qüestió se quedàs com a funcionari municipal, i que llavors l'ajuntament hagès de crear una plaça nova, amb la consegüent despesa extraordinària. El sr batle i l'assessor jurídic argumentaren que amb el sistema empleat per pagar el servei, això era impossible.

El sr Mora i el sr Company opinaren que en totes aquestes sortides de doblers l'ajuntament difícilment podria deixar d'augmentar els impostos als vilatans.

7.- Conveni entre els Centre Coordinador de Biblioteques i l'Ajuntament .-

Carles Costa informà que aquest conveni estava redactat en els mateixos termes que l'inicial amb l'ara inexistent Consell General Interinsular.

Just es tractava, per tant, d'autoritzar al batle a firmar el conveni.

8.- Adhesió al " I Congreso Internacional de Lengua Catalana" (L'ordre del dia esta tot redactat en castellà, i això també)

Carles Costa informà en línies generals com es desenrotllaria aquest congrés, i s'aprovà per unanimitat l'adhesió.

9.- MODIFICACIÓ taula de valors de plusvalúa

La Plus- Valúa és un impost que s'aplica a bens immobles (cases, solars, finques, exceptuant explotacions agrícoles, ramaderes o forestals) en cas de compra venda o traspàs. En certa manera es tracta

d'actualitzar l'impost segons la diferència que hi ha entre el valor de l'immoble en el moment del darrer moviment de compra venda o traspàs al valor actual quan es fa una nova operació.

Aquest impost es retoca cada dos anys, i s'aconsella que augmenti segons el nivell de vida que als dos anys darrers ha augmentat globalment un 24 %.

El sr batle va proposar un augment a la Plus- Valúa de un 15%, i el sr Company va fer la contra- proposta d'augmentar- ho tan sols un 5 %.

Per majoria s'acordà aprovar la proposta del sr Company.

10.- Precs i preguntes

- J- Sastre:

. Al sr batle reiterant la conveniència de tornar al sistema antic de convocar ple ordinari cada mes, per fer més fluida la participació de tots els regidors a la tasca del Consistori. Va comentar també que de totes maneres entre plens ordinaris i extraordinaris quasi arriba a celebrar-se'n un cada mes.

. També al sr batle instant a que els plens ordinaris es celebrin el dia acordat en sessió plenari (dijous al vespre) i no els dissabtes a migdia com és costum últimament

. Demanant al grup majoritari una aclariment damunt unes xifres aparegudes a la memòria municipal 84/ 85

- G. Mora:

. Sol.licitant informació damunt un acord de ple del mes d'agost passat, referent als impagats de les obres d'asfaltat del camí d'Horta. Respongué el sr. batle que això està en mans del liquidador.

. Comentant que a les obres de les aceres del cementeri just les han pagades els qui han volgut. Respongué el sr. batle que arribaria a pagar tothom.

- Sr. Batle:

. Suplicant a la comissió d'obres que davant la demanda d'aliotjaments al cementeri estudiï la possibilitat d'una nova ampliació.

- Carles Costa:

. Demanant l'adhesió de l'ajuntament a l'edició d'un llibre del poeta santjoaner Miquel Gayà Sitjar.

Aquesta adhesió es limitarà a col.laborar amb l'editora comprant uns quants exemplars de l'obra.

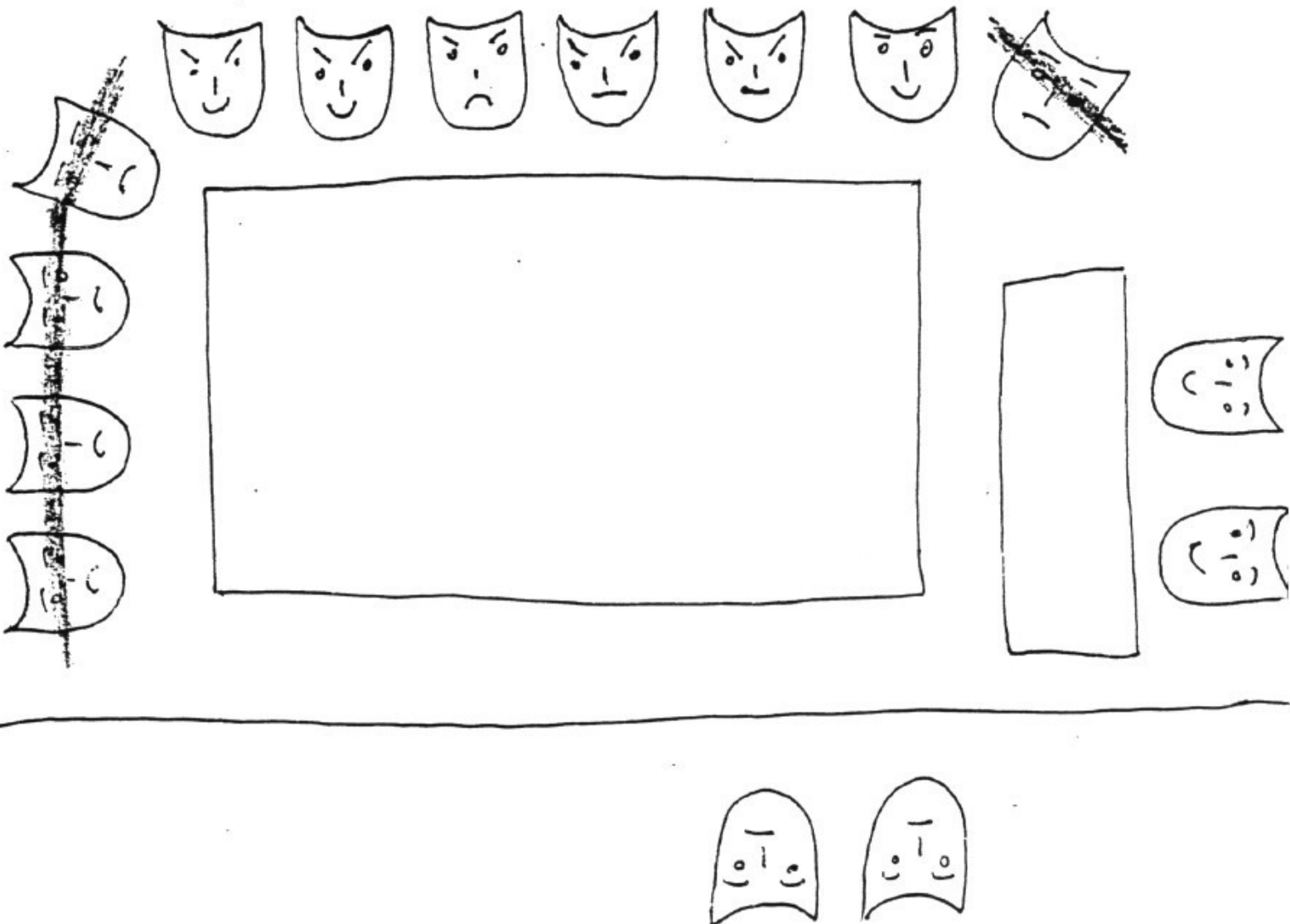
. Donant una informació general damunt actes preparats per a la campanya de normalització lingüística.

- Gabriel Company:

. Va efectuar una consulta sobre el " Matadero "; el sr batle va reportar que estava a punt d'arribar una subvenció per poder fer una reforma de adequació a la normativa vigent. Segons el batle aquesta subvenció és d'uns 4 milions.

El ple va acabar devers les tres i migja i els regidors i escrivans partiren escapats cap a dinar.

Joan Sastre Joan

SEXE (I)

Nombre que ve darrera el quinze, quatre vegades quatre poden fer sexe, encara que alguns estudiosos l'onomenin orgia. La seva coneixença es fa a la més tendre infantesa d'una manera absolutament inconscient ja que, en principi, desconeixen el seu nom. Comunment el descobriment és de la següent forma: ... estan sols dins la cambra destrossant un camió ... entre roda i roda agafen un llapis i posen un ú (1) a qualsevol banda ... després li afegeixen un sis (6) i se'l guaiten maravel·lats; és clar, no saben com es diu i així, de vegades comproven que d'altres noms que inventen no els satisfan pel que el deixen de banda .... i segueixen rompent el camió ...

Mai no el deixen definitivament, ja que uns anys més tard, a la pubertat i amb l'ajud del mestre li tornen a parar el ment, primer a la tabla del dos, del quatre i del vuit, després a l'arrel quadrada de doscents cinquanta-sis, per lo que tant sovint s'ho troben que aquest els hi queda gravat per a sempre i de seguida es cerquen un amic per fer plegats els deures de l'escola.

Aquests descobriments els turben fora mida i aquest turbament els retorna al camió infantil fins que senten parlar del nombre " pi" en que es demanen perquè sovint els mestres empen només el 3,14 amb la poc convincent història de la simplificació operativa. Amb les equacions es planteja un fet esclaridor: $16 \times = 1.104$, la "x" encén una llum a les tenebres i decideixen vertirse més vistosament i comprar-se una moto.

Hi ha dos sexes ben diferents:

- sexe àrab = 16
- sexe romà = XVI

En el setze femení es comencen a dibuixar les formes sinusoidals i per baix del sexe dits, ulls avall, dues campanes de Gauss emergeixen, les quals són teme de conversa durant moltes hores i discussió mental per part dels ulls ervejosos i desitjosos. Es descobreix que no només de peix viu l'home. Les hores d'aprenentatge davant el mirall van augmentant dia a dia ... que si els ulls ... que si el cabell ... que si els collets ... que si el maneig del sex- appel ... en una paraula, els nombres naturals es van barrejant de tal manera que només tenen importància els binaris 0 i 1, la resta s'obliden; això sí, més endavant s'incorporen dos nous nombres, els que fan referència al signe del zodíac " Cancer " ( )

En el setze masculí s'estudien els primeres palanques i a

pràctica es fa evident quan se rindeix honors al pas d'un setze ceros. Les picors sota el nas maquen el pas dels anys. Jocs de bolles i baldufes compareteixen el temps amb els primers galls vocals, i es comença a fer realitat el que dos gall no poden estar dins un mateix galliner. De igual manera el mirall va tornant el centre de la vida ... que si aquesta camisa.. que si aquest jersei ... els binaris 0 i 1 guanyen altre cop el pols a la resta dels nombres fins que més endavant s'incorporen dos nous nombres, els que fan referència al signe del zodíac "cancer" ( )

FUNDACIO: " PHILIPPE JUEVERT "

Amador Josep de Biel Bauzà Rotger Company Florit i Mates²

BB

PER PASSAR EL TEMPS .- JOC

Negres juguen i perden

OCTUBRE .-

La representació més tòpica de l'octubre és la d'un mes variable, tempestuos i essencialment plujós. A la nostra terra, i en general a Mallorca tota, l'octubre és el que enregistra més quantitat de precipitació de tot l'any.

En el Mediterrani Occidental, l'octubre es caracteritza pel signe de les tormentes. Aquest fenomen va lligat, eventualment a la circulació d'oest a est de les borrasques atlàntiques. Quan alguna d'aquestes perturbacions arriba fins a les costes mediterrànies, bona part de l'energia que duu s'ha consumida. NO obstant la mar Mediterrània encara conserva una temperatura superficial de l'aigua bastant elevada, l'aire fred d'origen atlàntic quan es posa en contacte amb l'aigua càlida provoca una revitalització de l'activitat tempestuosa.

Després de la vermada, quan han caigut les primeres pluges s'inicia a l'illa, una latre cop, l'any agrícola. Es bona hor per llaurar i sembrar algunes faves i pèsols. D'altra banda, els agricultors, com els ramaders veuen amb esperança les pluges pels arbres i cultius primerencs, així com les pastures pels bestiar — oví, sobretot —. Es anormal un octubre sense pluges violentes i espesses, afirmació que contrasta amb les poques pluges caigudes durant aquests cinc darrers anys, que s'afegeix al dèficit hídric acumulat.

Al contrari de setembre, les precipitacions són uan constant al llarg del segle. Avaluades estadísticament, les mitges dels períodes analitzats veim que entre 1.905 - 1.931, la mitja és de 64,2 mm; al període de 1.945 - 1.977 correspon una mitja de 106,8 mm, mentre que pel període 1.978 - 1.984 aquesta és tan sols 59, 6 mm

Tot seguit, basta veure les taules representatives, on la freqüència de mesos d'escasa precipitació és ínfima, al contrari del que succeeix amb els octubres de regular i elevada precipitació.

Fou durant aquest mes quan caigué el diluvi sobre Palma a l'any 1.403. Era el dia 4 quan el torrent de Sa Riera que passava aleshores per la Rambla i davant el teatre Principal se'n dugué persones, cases,.. ocasionant una catàstrofe d'immensa desolació

Octubre .-

4- 10- 1403 : diluvi a Palma

Anys de poca precipitació

Regular i elevada precipitació

1.905 - 1.931

1.905 - 19,5 mm
1.911 - 16,0 mm
1.913 - 1,0 mm
1.930 - 17,6 mm

1.906 - 96,5 mm
1.914 -101,8 mm
1.915 - 87,9 mm
1.918 -113,6 mm
1.919 - 94,1 mm

1.920 - 175,9mm
1.922 - 112,1mm
1.924 - 87,3mm
1.927 - 87,9mm
1.928 - 83,0mm

1.945 - 1.977

1.968 - 9,5 mm

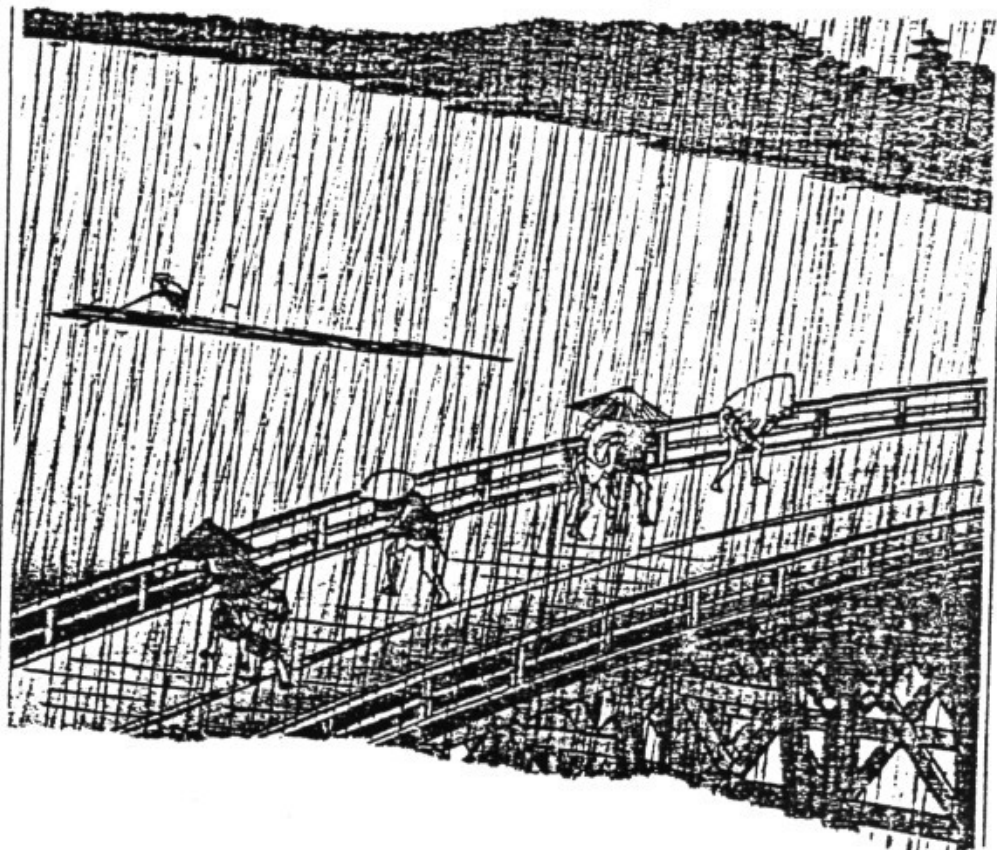
1.946 -138,8 mm
1.947 - 90,4 mm
1.948 -109,2 mm
1.951 -212,4 mm
1.953 -107,2 mm
1.956 -145,9 mm
1.957 -307,5 mm
1.958 -253,5 mm
1.959 -242,5 mm
1.961 -117,9 mm

1.962 - 268,2mm
1.964 - 106,8mm
1.965 - 101,9mm
1.966 - 103,0mm
1.969 - 83,1mm
1.973 - 108,1mm
1.974 - 111,7mm
1.975 - 102,0mm
1.976 - 185,5mm

1.978 - 1.984

1.980 - 15,4 mm
1.983 - 15,9 mm

1.978 -155,7 mm
1.979 - 87,2 mm
1.982 - 88,1 mm

Data: 6 de Juliol de 1.985

P - Quin és l'origen de la teva saviesa ?

R - Jo, això, ho vaig aprendre en el temps del MOviment, amb un curandero amic que ja és mort, i em va deixarn un llibre. Moltes coses m'han quedades i altres m'han fuit.

P - En recordau moltes ?

R - Sí, moltes. Començarem per un que vagi destrempat. Es posa dins la sabata, baix del calcetí i amb una hora ja és bo.

P - Com es diu aquesta planta ?

R - Preber d'ase i és especial per això. No hi ha cap medicina de capa apotecari que sigui tan bo.

P - Per a la diarrea, les ortigues no van bé ?

R - No. Les ortigues són per dormir bé. Ara, un que no pot dormir pren una tassa d'ortigues al vespre i dormirà tota la nit. I llavors també hi ha gram. El gram es cou i també és bo per dormir. Just també hi ha cascall. Això són les herbes bones.

I el malrubí, un que tengui una llaga al bisbe, un dia pren d'això i cinc ulls d'estepa blanca. L'estepa blanca fa la flor de color de rosa. Ho sé de veritat perquè n'hi ha que no poden menjar i jo puc menjar el que me dona la gana. Amb herbes es poden curar coses que els metges no tenen res a fer. Als metges no els va bé perquè amb les herbes no guanyen res.

Ara per exemple, un que no pugui donar del cos, que pren gui senet, que en tenen a l'apotecaria. NO hi ha res com a senet. De vegades si un està empatxat i no pot donar del cos, pren una tassa d'això i cagarà l'ànima.

P - Empres altres coses a més d'herbes ?

R - Pel mal de queixal un manat de tretze ulls d'olivarda amb una grapada de sal i ho bolliu. Si ho teniu fluix ho glopejau i us ho adobarà, de seguida estareu bons. I si ho teniu molt fort, en lloc d'aigua, hi posau un litre de vi, d'aquest de parra que diriem, i se'n va.

Després hi ha una altra cosa: herba de capseta. La coneixeu ?. Herba de capseta glopejada amb sal i també s'adoben els queixals. El mal de queixal fuig.

P - Per què sempre dius un nombre senar de plantes o d'arrels ?

R - Perquè ha de ser senar. Això no vos ho puc dir. Sempre ha estat així, i perquè el llibre ho deia així.

P - Les herbes s'han de bollir o en fas xerop ?

R - Tot això s'ha de bollir i prendre- ho en dejú. Un dia d'una cosa i un

dia de l'altra, això per un que té una inflamació d'estómac, diríem.

P - A més de la bollidura, també es fan coques ?

R - JO no ho sé, i sa cosa que no sé, no vos ho he de dir, és fer ratlles dins l'aigua.

P - Es important arreplegar les herbes en lluna plena. Com influeix això.

R - Es cullen dins el maig. En Maig tota herba treu la flor, es cull i es guarda com jo ho guard. Per exemple, l'ortiga es penja, es seca i es posa dins una bossa, i la prens el dia que vulguis.

P - Les herbes són totes del terme de Sant Joan ?

R - Sí, són totes de Sant JOan. Ara vos contaré un cas: Jo tenia un mal de queixal molt gros i vaig anar al metge Arnau, i em va ordenar unes pastilles que en costaren quatre centes pessetes, perquè encara tenc la cartilla de vellesa que no la he oberta mai. Vaig comprar, vaig pagar i res més. Sols no hi vaig anar, vaig prendre una píldola, per què si hagués preses dues m'hauria mort. Vaig dir " a ca una puta ". A la nit a les deu del vespre, ja feia rabiós, girada d'un vent i girada de l'altra. Vaig pensar amb la medicina, i dic jo beneit: les medecines a l'apotecaria. Me'n vaig anar al lloc de les senyores que sabien les olivardes on eren, i a les dotze ja estava bo, m'havia fuit el mal de queixal i ja em vaig posar a fumar i a escoltar la ràdio.

P - Ens podriu dir tipus d'arbres, el mal que curen i el lloc on es troben?

R - El malrubí, el trobes com vas a Son Duran de'n Fiol, se'n fa molt, allà devers ses Algorfes també se'n fa, i olivarda (Inula viscosa) se'n fa per tot.

P - Sobretot aquestes herbes que n'hi ha poques, on es troben ?

R - Totes ses herbes que jo conec es troben per aquí.

P - I aquestes que n'hi ha més poques ?

R - Aquestes amb la sequetat no han sortit, perquè hi ha una herba que ara no record el nom, però que jo conec, que la tenc dins una bossa aquí, per una dona que tengui molt de derrame de sang quan té la regla, se pren aquesta herba i s'atura la sang de córrer.

- No serà una herba que fa llavors ?

- No, aquesta que tu dius serveix per hemorràgies. Aquesta herba se'n fa pel lloc de'n Marranxó, del capità Marranxó. LLavors hi ha una altra herba que cura.

P - Passam a latres herbes, per exemple l'eucaliptus, què cura? i el romaní?

R - El romaní serveix per compondre la sang, si un té la sang desbaratada, ven i agafes un quart de sal de Madrid o de sal grandeta de l'apotecaria, i llavors tres d'aixons de canyella de canyó, i ho bulls dins un litre d'aigua i en pren en dejú una copa i en un instant no tendràs

bonys.

P - I per les pedres o arenes ?

R - Per les pedres, agafes un ou de gallina sencer, l'obris i el poses dins un tassó, i el tapes de suc de llimona i el remenes posant- ho a la serena. Se pren un ou cada dia i es fondran les pedres, amb tres prou.

Per les arenes també va bé el mateix. Jo fa 14 anys vaig tenir arenes i sols no podia moure'm ni posar els peus en terra, no vaig anar al metge, vaig fer això i amb el tres ous vaig estar bé.

P - De les herbes, quines tenen més virtud, les de vorera de camí, de garri- ga, .. ?

R - Igual.

Per rebaixar la sang, agafau tretze ulls de rotaboc (*Lonicera implexa*)
També la rebaix l'estepa blanca (*Cistus albidus*)

P - Com saps tu que un té la sang alterada ?

R - El dia que em pega a mi, jo ho conec, ara, a un altre no. El dia que tenc la vista embullada és que la sang me puja i prenc el que t'he dit, i en dos dies està llesta.

P - I el llorer té qualque propietat ?

R - El llorer també és per rebaixar la sang

P - I per fer- la pujar ?

R - Per fer- la pujar, el cafè.

P - I l'escorça d'alzina, què cura ?

R - L'alzina és per un que té càncer. Se posen 25 fulles (d'aglà agre) i se bull, i en prens tres vegades cada dia, amb això l'adorms, però si està encarnat ja no ho cura, ha d'esser prest.

P - Pels cucs ?

R - Pels cucs te prens una tassa de donzell (*Artemisia arborescens*)

P - Per on es fa ?

R - N'hi havia molt a llucmajor, per dins ses figueres de moro, es una herba.

P - I per morenes ?

R - Benzina normal, t'ho estopetges amb un cotó i en una setmana estaràs bo.
Llàvors amb sucre bollit amb aigua i sutge vaig curar un home també.

P - Per amagrir- se, hi ha res ?

R - No berenar al dematí i beure aigua bollida.

P - L'aigua bollida, no fa anar de ventre ?

R - No, al que està gras, no.

P - L'aigua, com ha d'esser, freda o calenta ?

R - Freda

P - I per al cor, hi ha cap herba que hi vagi bé ?

R - Jo no en sé.

P - Coneixes alguna mena d'anticonceptius ?

R - Sí, si una dona està plena, també hi ha medecina: agafes tretze arrels de julivert i vint-i-un brins d'espart i tindrà la regla de cop, malda-ment estigui de set mesos.

P - Bullides o menjades ?

R - Bullit, es beu el suc.

P - I per no aferrar ?

R - Jo sols sé això, quan fa un més que no li ve la regla, pren una tassa d'això i ja està. Per avortar, també hi ha la ruda, però és més peri-llosa, és més pràctic això que vos dic.

P - La dona, no ho passa malament ?

R - No, gens. I si té sang de demés que faci el remei que vos he dit per les hemorràgies.

Si tens mal als ulls, rentes una grapada d'ordi i quan la tens neta la poses al foc amb un litre d'aigua i un poc de sal, te rentes els ulls i te'ls adoba. També si tens els ulls carregats, et tires tres gotes de llimona, cou un poc durant dos segons, però conserva la vista.

P - I per les ferides ?

R - T'hi pose suc de llimona i si és una ferida grossa, torres la llimona, la xapes i te la poses damunt. I si pateixes de doanr del cos, prens una taronja cada dia i aniràs sempre bé de cos.

P - Què coneixes pel fetge ?

R - Carxofera bullida, negra o blanca, el tronxo bullit en dejú

P - I pels bronquis i coses del lleu ?

R - Pels bronquis, tres gotes cada dia de " pintura de iodo ". Jo sempre tenc la pipa las morros i mai me sentiràs tossir.

Si no vos podeu remenar del llit preniu vint-i-una rels de calcida, si estàs engalavernat, també va bé.

P - I pel mal de cap ?

R - Prens tres ulls de preber d'ase i ho bulls.

P - I pels ulls de poll ?

R - Bugiot, però se n'ha de posar poc, perquè es menja la resta de la pell. de bugiot, n'hi ha molt a la Pleta des Camp de'n Fiol fins a s'Hort. Fa una flor blanca; agafes una fulla i te la poses damunt de l'ull de poll.

També va bé la garrova verda fregada. També és bona pels fics, la garrova verda.

P - Coneixeu herbes que sien verinoses o que no es puguin prendre ?

R - Jo en conec. Però ara no em record. Hi ha aquelles que en fan rams per agranar les clastres.

P - Les que fan lletrada ?

R - Les lletreres maten; només segons quines cuques en mengen.

P - I pel mal d'orella ?

R - Agafes un menat de julivert i el fregeixes amb oli d'oliva, el te poses dedins i el tapes. I si el mal d'orella és fluix te'l tapes amb julivert verd.

P - La ceba, també és medicina ?

R - El julivert, mesclat amb la ceba i bullit, lleva el sucre, que és molt mala malaltia, perquè deixa els homes sense fortalesa, amb la " naturalesa " morta, sense ganes. Sempre en pos un manadet de julivert dins el bullit.

P - I els alls ?

R - També són bons; serveixen per les picades d'abelles i bestiar semblant. Han d'estar sembrats pel dia de la conversió se Sant Pau, al gener.

P - I la mel d'abella ?

R - Per compondre la sang.

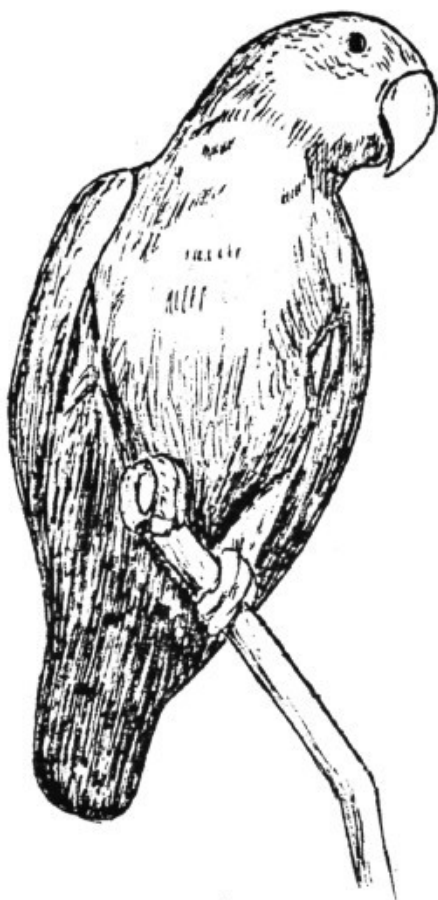
. . . . .

P - Has fet de cercador d'aigua ?

R - Sí, amb verga i pèndol. Quan hi ha un buit, la verga se'n va per avall, i si és ple, se'n va per amunt. Si hi ha una cova a un bocí vos la trobarà. També puc dir si l'aigua és morta o viva, se coneix bé, perquè un aigua morta és un redol d'aigua i no corre. El pèndol envolta.

P - I per als cops forts o hemorràgies internes ?

R - Figa de moro trencada per la meitat, torrada, amb alcohol, s'ha de posar com a coca. Per a recuperar la vista, una coca de vinagre i fang al bescoll. Per al mal de ventre, tres ulls de romaguer bullits; per llevar la picor, suc de mata. Per gorradura, fulles de canya verda amb vinagre, Per orinar, bullir cabells de blat de les índies. Purgacions: prendre durant tres dies, tres gotes d'aiguarràs mesclades amb aigua, en total nou gotes.

Na Teca vella escorxava
es lloro de Son Gener,
i es gendre li aparegué:
— Digau- ho si m'heu mester,
li aguantaré una cama.

A pesar que no és una au del vell continent, és prou coneguda i està dins la ment popular de la gent: segurament per la gran facilitat per esser domesticat i per reproduir la veu humana. I així està inclòs a gloses i expressions populars, com són:

- Agafar un lloro
- Fer sa clau des lloro
- Fer es lloro
- Passar sa nit des lloro
- Xerrar més que un lloro

el lloro

per Cosme Nigorra, Joan MOray i altres

NO és un ocell d'una única espècie. Més bé l'ordre de les psitaciformes inclou una sola família, els psitàcids, 82 gèneres i 317 espècies, que en conjunt es solen dir " lloros ". Les espècies més conegudes són: els amazones (lloros del Brasil), els lloros d' Australàsia, papagais d'Àfrica, guacamais de Sudamèrica, cotorres, cacatues i " periquitos ". Són ocells tropicals, i els països que en tenen més varietats són Austràlia i Brasil.

Tenen el bec curt, molt fort i corbat. La mandíbula superior no està soldada al crani, sinó que forma una articulació bastant flexible, el que li confereix un moviment més ampli que les demás aus: certes espècies de cacatues i guacamais poden seccionar, d'una estreta, el dit d'una persona. Cames curtes, i els dits adopten la posició cigodàctila, és a dir dos dits per envant i dos per enrera; d'aquesta manera i amb l'ajud del bec es pot enfilear amb una facilitat extraordinària; habilitat que a vegades li ha costat la vida, quan intentant enfilear-se o moure's per un cable d'alta tensió, provoca un pont i mor electrocutat.

Són animals d'un psiquisme molt desenvolupat: bona memòria i gran capacitat per aprendre a resoldre problemes. Manifesten sentiments, tant a la seva parella com als seus amos, però no sempre aquestes manifestacions són d'estimació, ja que a vegades hi ha lloros traidors i polissons.

Ha estat domesticat per l'home des de temps immemorials. Els grecs (400 anys A de C) ja domesticaven lloros africans. Aquest costum ha perdurat fins als nostres dies. Lloros de diferents orígens pul.lulen arreu del vell continent fermats per una cama amb una cadena o dins una gàbia. N'hi ha que diuen que és un bon guardià de la casa. A certs poblats aborígens de les illes de l'Oceania se l'emplea com a mascota.

En general s'alimenten de fruits secs. Li agraden molt les "pipes" que escloveia perfectament. Se val de les urpes per aguantar el menjar o dur-se'l a la boca i del bec per encetar. Tant és poden valer de la cama dreta per aquest menester (són dretans) o de l'esquerra (si són menjos).

El cap és rodorenc i la coa sol esser curta (els guacamais i " periquitos " la tenen molt llarga). Plomes de colors vius i cridaners, a bunden els verds, grocs, blaus, vermells,.. Viuen bastants d'anys, poden su perar la barrera dels 50 fàcilment. La llengua llarga i carnosa, a més de servir- li per xerrar, és utilitzada per extreure els bessons dels fruits dels que s'alimenta. La llengua és prensil, i els qui le saben remenar més espès són els papagais.

Als seus llocs d'origen viuen en esbarts enormes, i poden arribar a causar destrossa als cultius. Solen fer niu dins un forat d'un arbre i posen els ous blancs sobre el trispol desnuu. Formen parelles que poden durar tota la vida. El mascle ajuda a la femella per covar. El petits neixen molt atrassats i s'alimenten del menjar parcialment digerit dintre el gavatx dels vells (una espècie de llet de colom).

A l'hora del dormir hi ha espècies que dormen dins forats, altres sobre les branques dels arbres, i d'altres a les mateixes branques però amb el cap per avall, penjats com les rates pinyades.

Les marques i senyals del cap dels lloros i adopten les formes més variades imaginades, des de la cresta de les cacatues, una espècie d'ulleres, collars,..., totes elles molt pigmentades.

Pateixen malalties, la més coneguda és la falsament anomenada " malaltia dels lloros " (les altres aus també la tenen) que provocà una disminució de la demanda d'aquests psitacits a Europa, ja que se creia que es poria contagiar a les persones.

PER SI ENCARA NO T'HA VINGUT LA FEBRE

Si vols riure, riu,
si tens plorera,
deixa- la fer per més tard,
no s'arregla res
d'aquesta manera,
no se segueix un camí així.
Si tens un amic
que te sapi escoltar,
ves- hi aviat i conta- l'hi,
molta sort tens d'haver- lo trobat.
I quan ja ningú t'escolti,
ves- te'n dalt d'una muntanya
i conta- ho a tots els vents,
que aquests enfora se'n van
i a lluny ho escamparan
perquè no pugui mai més fer- te mal.
Si encara te queden noses,
fe un clot i enterra- les
que la terra ho podrirà
com si mai hi haguessen estat.
Tot te durà molta feina
i llarg temps per arribar
fe- ho lo més prest que puguis
i esforcet per oblidar,
que més tard vindrà la febre
i aquesta és més mala d'aguantar.
Examina el teu cas i posa't en camí
no ho intentis dissimular
que més mal te farà
com més endins ho retinguis,
.... i recorda sempre
que les paraules del silenci
són molt males d'escoltar.

M. Teresa Munar

UN ALTRE CAS

Un jove de Sant Joan abans de fer el servei festejava. Estava bastant enamorat. Durant el servei, un mul li tirà una cossa i el cop fou mal curat i li produí un començament de gangrena. Els metges digueren que no curaria.

Amb aquestes condicions va decidir no casar-se, fet que a ella no li agradà.

Ell no tornà més a casa seva, però ella procurava veure'l a tota costa. I ja que no aconseguia res decidí fer-li mal.

Poc a poc es posà més malament, fins que a casa seva s'alarmaren molt; a la nit es girava cap a la paret i començava a xerrar, els pares no veien ningú, però ell continuava xerrant. Davant aquest fet decidiren anar a un curander i li explicaren el cas. Aquest, demanà totes les cartes que tenia de la seva al.lota i digué que no en perdessin cap.

Això serà mal de resoldre. Possiblement hi ha un animal que transmet el verí (la malaltia) al jove i si no aconseguim capturar-lo no ferem res.

Un vespre desaparegueren les cartes i pensaren que havia vengut un esperit i se'ls havia duites.

El jove arribà a morir d'una manera terrible. El curander, abans que morís els havia dit: " No té cura, morirà, no hem aconseguit capturar l'animal. Però quan anireu al cementeri, fixau-vos bé i veureu que entre el poble i el cementeri atravesarà una llebre: serà aquesta la persona que per mediació de l'al.lota ha fet mal al vostre fill. Llavors dins el cementeri, prop del depòsit de cadàvers veureu un calàpot mort amb una cama podrida, que haurà sofert el mateix procés que ell i haurà mort el mateix moment que el jove, i aquest animal serà el que haurà fet de transmissor i que no hem pogut agafar. "

Els familiars estaven transtornadíssims.

N'hi va haver que digueren que havien vist a l'al.lota vestida de vermell el dia de l'enterrament (i això era una ofensa en aquell temps). Altres digueren que havien vist passar un animal, però sense saber de quina classe era.

La qüestió fou que trobaren prop del cementeri, un calàpot mort, malgrat no paresqués mort del mateix dia.

Això va donar lloc a una mena de xafardeigs pel poble, i a partir d'aquell dia aquesta al.lota fou mal vista i despreciada per a la gent de la vila.

I - FAUNA

- 1.- Ratapinyada
- 2.- Trui, l'animal més " rumbero " del poble
- 3.- Enginy mecànic utilitzat per espantar mosques i altres bitxos.
L'electricista pseudo- oficial de l'Ajuntament vos donarà l'ex
plicació correcte al seu funcionament .... és clar !!, si li dema-
nau.
- 4.- La de la gàbia
- 5.- FA UNA

II- FLORA

- 1.- Reventar a pètals
Jo flor, tu flores,.....
- 2.- En cas d'aigua, fer un pou
- 3.- Plantes carnívores i clavells de sang
- 4.- Això demanam noltros !
- 5.- Pels flors sentimentals.

III - VIDEO

- 1.- Provau i sabreu
- 2.- No era un ase; era un cavall
- 3.- DECRET LLEI - B.O.E. 24-9-85: a partri d'ara reclamam i exigim
els territoris dels pingüins. Resposta exàcta: Antàrtida
- 4.- Ah !! qui va passar !!!
Atentos !
Ulls !
- 5.- Ui ! Moooooltes !.

A continuació donam una relació dels alumnes presentats,
qualificació obtinguda i breu comentari d'ella.

<u>ALUMNE</u>	<u>NOTE</u>	<u>VACILACIO</u>
1.- Miquel Company Florit	0,5	. Per mirar mosques
2.- Miquel Pastor Oliver	0,0	. Irrespetuos amb el professorat
3.- Margalida Estelrich Blanch	3	. Per cachchondeo a classe
4.- Miquel Alzamora Bauzà	0	. NO PRESENTAT
5.- Joan Sastre Joan	0	. Menys schwepping
6.- Amador Gayà Bauzà	-	. Pendent d'examen (excedència)
7.- Francisca MORA Bou	4,5	. Recuperable
8.- Maria Munar Bauzà	5	. Bon examen i macramé d'honor
9.- Antoni Florit NIGorra	3	. Entregat en paper quadriculat
10.- Miquel Gayà Mates	2,5	. Molta palla a l'examen
11.- Antoni Company Mates	0	. Vasilón i no t'enteras
12.- Montse Company Mates	5,01	. Enxufe familiar
13.- Rosa Mª Bujosa	4,99	. Ui!, què poc te falta. Recuperable
14.- Joan MORatinos Jaume	3	. Examen ple de floretes
15.- Biel Company Jaume	0	. A todas luses !
16.- Arnau Company Mates	0,6	. Per caçar mosques
17.- Cati Bauzà Ginard	6,25	. Aprovada per, per,... què cony i Qui és el mestre ?
18.- Cati Mates Fullana	5	. Bona presentació
19.- Joan Mates Gayà	0,5	. Multitud de faltes d'ortografia, per exemple escriure: mataphuphuts
20.- JOan MOREy Company	5	. Ho ha aconseguit, ho ha aconseguit
21.- MªAntònia Bauzà Ginard	0	Ni hi vol venir al " college "
22.- Joana Sorell Jaume	4	. Poc interès, massa " esqueix "
23.- Cosme J. NIGorra Fiol	0	. NO presentat
24.- Tomeu Bauzà Jaume	0	. NO presentat
25.- Miquel Mates Fullana	0	. No presentat
26.- Mª Antònia Bauzà Bonet	3,5	. Bona actitud, recuperable
27.- Pep Bauzà Bonet	9	. Aleluia, aleluia, cantau tots: PRO CUM LAUDE
28.- Xesc Dalmau Mulet	0	. No presentat
29.- Joan Baptiste Font Roig	2	. Que escrius amb el dit ?
30 .- Miquel Bauzà Bonet	3,33	. Aquest casament no te deixa ni estudiar, de totes formes felici- tats.

ANEX 1 : Per CUM LAUDE, el senyor Pep Bauzà Bonet queda emplaçat dia 9 de NOVembre a les 21 hores, a la Plaça

ANEX 2 : Només vindran d'excursió els aprovats

Sant JOan a 18 d'octubre de 1.985

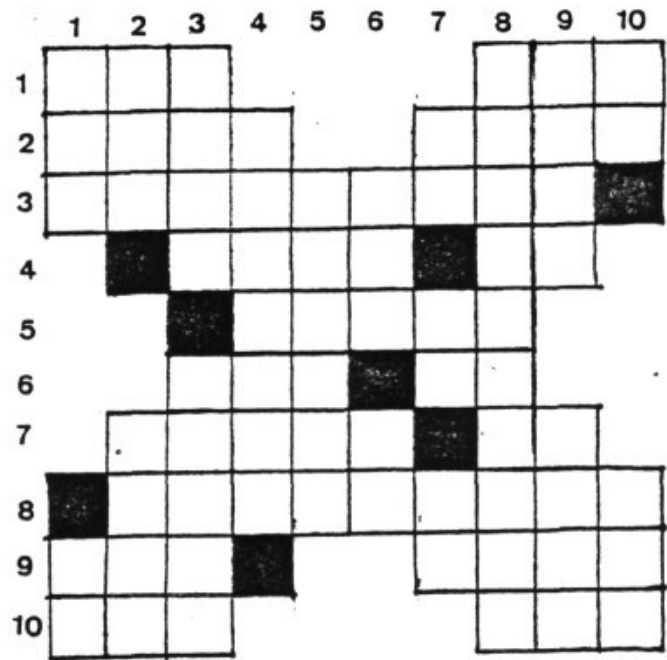
TRIBUNAL.-

Amador Josep de Biel Bauzà Rotger Company Florit i Mates²

ENCREUAT .-

HORIZONTALS .- 1.- Contracció de la preposició per i l'article el. Al revés, coberta membranosa tenuíssima. 2.- Emanacions produïdes per un cos que afecten l'òrgan de l'olfacte. Recipient molt empleat dins la cuina. 3.- En plural olivera borda. 4.- Representació mental d'una cosa, real o imaginària. Símbol químic de l'element de pes atòmic 69, 72. 5.- NOM de dona poc habitual per la nostra contrada. 6.- Partit polític d'esquerres actualment dividit amb multitud de petits partits. Sigles angleses que indiquen que un circuit elèctric està obert, que no passa la corrent elèctrica. 7.- Toc militar per despertar els soldats i fer-los la punyeta a la dematinada. Prefix provinent del grec que significa dos, doble. 8.- Recipient de gran diàmetre i poca fondària d'usos diversos. 9.- Fora les vocals, van per l'aire empleant les ales. Déu de l'amor a l'antiga Grècia. 10.- Allò que de vegades sentim al cap d'una estona d'haver fet un llamp. Impost que a partir de l'any qui ve serà substituït per l'IVA.

VERTICALS .- 1.- Excavació practicada cap a dins la terra per tal de trobar aigua. No és la sigla que indica la matrícula automobilística de Vitòria, però ho podria esser. 2.- Pronom personal tercera persona del singular masculí. Fora les vocals, llevar tots els pèls d'una zona del cos. 3.- Diminutiu carinyós de Dolors. Un dels instruments musicals que més embalumen. 4.- Que canvia de dalt abaix una cosa, principalment en política. 5.- Humitat de l'aire que cau a certes nits que el cel està clar. 6.- Companyia de vols charter que té la seu a Ciutat de Mallorca. idoS led cimíuq lobmìS. 7.- Metall preciós. Negació. Matrícula de Girona. 8.- Relatiu o pertanyent a certes narracions populars d'esdeveniments amb un fons generalment reals, però sovint desenrotllat i transformat per la tradició. 9.- ---- Baeza, cantant. inotnA ed uitunimiD. Símbol químic del tàntal. Animal que brama

S O L A P A G S A T E V
 R I A L G O I V E R N E
 A H P L E N R S L A C R
 M E O A A N T L A N A M
 Y R A S I R E E S P Y U
 L B A S Q T B U I K N T
 N E O A A L A E S V O O
 L S A C G A F I N A C R
 Q U S E D E H J O I R N
 S O E N V W A G I A G J
 M E U A L E T S I M R E

Cercant per aquí enmig hi trobareu deu noms de sucs alcohòlics, llavors podreu llegir una glosa del cançoner del Pare Ginard referida al tema

